

Úloha a činnost týlu teritoria v soudobé válce

Major Svatopluk Smrčka

Jednou z rozhodujících složek, jejíž práce zásadně ovlivní činnost polních vojsk i teritoria, je jeho týl. Analogicky s růstem významu vojenských teritoriálních orgánů ve státě podstatně se zvyšuje i význam týlu teritoria. Toto je zdůrazněno především tím, že týlové zabezpečení polních vojsk i nadále bezprostředně ovlivňují orgány MNO, zatím co operační velení jde po linii Hlavní velení — front. Tím je zásadně určeno místo týlu teritoria a je dána linie jeho hlavní činnosti.

ORGANIZACE A ŘÍZENÍ TÝLOVÉHO ZABEZPEČENÍ TERITORIA

Činnost a organizace týlu teritoria musí vycházet z jeho základních úkolů a podle jejich charakteru můžeme ji rozdělit na 2 základní prvky:

1. organizace a řízení týlového zabezpečení teritoria,

2. zabezpečení potřeb polních vojsk v oblasti týlu v souladu s možnostmi teritoria.

Uvedené prvky činnosti týlu nelze v žádném případě od sebe oddělovat, ale naopak důsledně zajišťovat co do obsahu jejich vzájemnou podmíněnost. Organizace a úkoly týlu teritoria musí vycházet a zabezpečovat jak potřeby vojsk polních, tak vojsk na teritoriu. Tento požadavek se musí stát základním kritériem práce týlu nejen u ústředních orgánů, ale i u týlových orgánů teritoria na nejnižších stupních.

Organizaci a řízení týlu teritoria bude ve válce v daleko větší míře než v míru ovlivňovat organizace civilní správy státu. To je důsledkem zásadních kvalitativních změn v úloze civilních orgánů, jejichž činnost ve válce bude daleko bezprostředněji spjata s úkoly ozbrojených sil. Územní členění civilních orgánů teritoriální správy neodpovídá organizační struktuře vojenských teritoriálních orgánů. Zatímco civilní územní orgány jsou řízeny systémem ústřední orgány — kraje, struktura vojenských orgánů teritoria je MNO — VO — krajské orgány (útvary). V některých případech je stupeň VO vynechán (jmenovitě orgány voj. dopravy) a řízení odpovídá systému civilních územních orgánů.

Tento nesoulad bude do určité míry nevýhodný zejména při řešení otázek

obrány a ochrany teritoria a jeho zdravotnického zabezpečení. Negativně se projeví především v řídicí činnosti velitelství vojenských okruhů, u kterých se zvýší nároky na organizaci součinnosti s civilními orgány.

Další problém, který nepříznivě ovlivňuje řízení týlového zabezpečení, je rozdílná dislokace civilních a vojenských krajských orgánů (KVS, KNV, KSVD, VN, KUNZ atd.). Rozptýlené rozmístění jednotlivých orgánů je na jedné straně výhodné v důsledku snížení možnosti vyřazení krajských orgánů jedním jaderným úderem nepřítele, na druhé straně však značně ztěžuje práci vojenských orgánů z hlediska zvýšení nároků na součinnost a spojení.

Potřeba návaznosti vojenské územní organizace na civilní ukazuje, že v **krajích je nutné vytvořit jednotný velitelský orgán, který bude schopen řešit všechny vojenské otázky.** Stávající působnost KVS nezajišťuje v plné míře splnění tohoto požadavku a to především z hlediska týlového zabezpečení. Řízení vojenské dopravy na teritoriu a organizace zdravotnického zabezpečení jsou řešeny spádovým systémem v krajích, v souladu s územní organizací. Odlišné je dosud řešeno materiální zabezpečení. Ukazuje se, že tato organizační roztržičnost podstatně snižuje účinnost řídicí práce zejména týlových funkcionářů a zvyšuje nároky na operativnost řídicí činnosti HT/MNO a týlu VO. Sjedení systému organizace všech oblastí týlového zabezpečení a jeho jednotná podřízenost v krajích — to jsou otázky, které dosud nejsou dořešeny.

Řízení a organizace týlového zabezpečení teritoria bude dále zčásti ovlivněno i evakuací průmyslových závodů a obyvatelstva z ohrožených prostorů a redistribucí některých vojenských i civilních orgánů a zařízení v počátečním období války. To bude mít v některých případech za následek změny v systému týlového zabezpečení, které je nutno organizačně připravit již v míru.

Velení týlu na teritoriu musí vycházet z konkrétních potřeb fronty i teritoria, při čemž základní podklady budou Směrnice Hlavního velení, některá usnesení VKO a konkrétní situace týlu fronty i teritoria.

Hlavní dokumenty pro řízení týlu jsou:

- Směrnice MNO pro materiální, technické a zdravotnické zabezpečení ČSLA,
- odborné směrnice a nařízení náčelníků týlových služeb.

Ke splnění požadavku, aby nepřetržitá činnost týlu byla zajištěna i při dočasném narušení centrálního řízení (zejména v POV), je zapotřebí připravit základní

dokumentaci již v míru a v maximálním možném rozsahu seznámit s ní předurčené teritoriální orgány.

Úspěch velení závisí na pevném a neselehávajícím systému spojení při využití všech druhů pojiček. Převládajícím druhem spojení na teritoriu bude spojení linkové. Vzhledem k jeho velké zranitelnosti je nutno počítat s častým ochromením řízení týlu zejména na nižších stupních, kde velení jednotlivým týlovým útvarům a zařízením bude zajištěno téměř výhradně linkovým spojením. Tato skutečnost opět ukazuje na účelnost vytvoření jednotných orgánů velení na stupni kraje, se kterými je reálné zabezpečit vedle linkového i rádiové a směrové spojení.

Při stanovení zásad organizace a činnosti týlu teritoria je nutno v neposlední řadě vzít v úvahu i dislokační možnosti jednotlivých míst velení zejména na stupních MNO a VO. Případné rozdělení těchto orgánů na více od sebe odloučených pracovišť podstatně zvyšuje nároky na organizaci velení a bude vyžadovat přesné vymezení působnosti jednotlivých částí.

A. ORGANIZACE A ŘÍZENÍ MATERIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ VOJSK NA TERITORIUM

Na teritoriu bude většina útvarů a řízení s malým počtem osob a techniky, tj. hospodářsky nesamostatných. Tato situace podstatně ovlivní zejména systém zásobování i úlohu týlových orgánů na jednotlivých stupních velení. Na jedné straně bude tato struktura výhodná pro stupeň MNO, které se může důsledně oprostít od přímého zásobování útvarů teritoria, na druhé straně však se zvýší nároky na činnost týlových orgánů VO, poněvadž velký počet hospodářsky nesamostatných útvarů bude vyžadovat značnou operativnost v jejich zabezpečení.

Územní organizace za války umožňuje v plné míře uplatnit důsledný spádový systém zásobování. Všechny útvary a zařízení, dislokované na území příslušného VO, budou zásobovány týlovým materiálem péčí VO. U zdravotnického materiálu dojde k decentralizaci systému zásobování až na kraje, kde NV plní funkci zásobovacího orgánu pro všechny útvary v kraji.

Tento systém má i svoje nevýhody, např.:

- nejednotnost v systému zásobování jednotlivými druhy týlového materiálu v rámci VO (zdrav. materiál systémem

VO — kraj — útvar, ostatní týlový materiál systémem VO — útvar),

- velký počet útvarů a zařízení v přímé zásobovací péči VO.

Vysoká účelnost a efektivnost systému zásobování zdravotnickým materiálem ukazuje na jeho výhody a současně staví otázku zavedení tohoto systému pro všechny druhy týlového i ostatního materiálu. V současné době však naráží na základní problém v tom, že v krajích není ve válce jednotný velitelský orgán, který by umožnil zavést krajský systém zásobování. Jeho opodstatněnost podtrhuje řada nesporných výhod:

- dosažení jednoty v systému zásobování jednotlivými druhy materiálu,
- podstatné odlehčení práce materiálních funkcionářů VO,
- maximální přizpůsobení civilní organizaci zásobování,
- zkvalitnění zásobovací péče o všechny útvary a zařízení v kraji.

Zabezpečení hospodářsky nesamostatných útvarů a zařízení je nutno řešit přidělením do zásobovací péče nejbližším větším útvarům v krajích. Převážná většina těchto útvarů bude přidělována vzhledem ke skutečné dislokaci i možnostem do materiální péče jednotlivých

KVS, což samo o sobě vytváří výhodné podmínky pro zavedení krajského systému zásobování.

Vzhledem k tomu, že objem zásob vojenského materiálu přisunovaného z okruhových skladů k útvarům a zařízením bude v porovnání s mírovými podmínkami minimální, nebylo by nutné v krajském měřítku zřizovat sklady svazkového typu. Pro zajištění funkce zásobovacího krajského orgánu postačují sklady útvarového typu, které zčásti budou zřízeny i při dosavadním systému u KVS v důsledku převedení většiny hospodářsky nesamostatných útvarů do její péče.

Zavedení krajského systému zásobování tedy v podstatě znamená vytvořit v krajských materiálních orgánech typu svazku jako součást jednotného velitelství orgánů kraje, kterému by byly podřízeny všechny útvary a zařízení v kraji (kromě svazků a útvarů 7. APVOS). Útvary 7. APVOS ponechat v důsledku jejich specifického charakteru i velikosti v přímé péči příslušných vojenských okruhů.

Úloha týlových orgánů jednotlivých stupňů velení v oblasti materiálního zabezpečení je určována požadavky nejen vlastního zabezpečení teritoria, ale i zabezpečení polních vojsk. To bude v plném rozsahu ovlivňovat činnost orgánů HT a v některých případech i činnost týlových orgánů VO a jejich skladů. Poněvadž těžisté MNO bude nutno zaměřit na zabezpečení polních vojsk, budou otázky řízení materiálního zabezpečení vojsk na teritoriu přeneseny v maximální míře na jednotlivé vojenské okruhy. U MNO zůstane z hlediska zabezpečení teritoria pouze zásadní normotvorná činnost, tj. centrální zajišťování dodávek materiálu z výroby, rozdělení celkových materiálových fondů na jednotlivé složky ozbrojených sil a VO, stanovení základních norm spotřeby a zásad obhospodařování materiálu. Povinnosti vojenských okruhů

bude organizovat přejímku materiálu z výroby, zabezpečovat jeho skladování a evidenci, řídit zásobování všech svazků, útvarů a zařízení dislokovaných na území VO, odpovídat za řádné hospodaření s materiálem a organizovat účelné využití materiálu, zanechaného v posádkách po odchodu polních vojsk.

Uvedené úkoly nastiňují i potřeby organizačního členění skladů materiálu na těchto stupních. **V podřízenosti MNO bude účelné ponechat pouze minimální počet ústředních skladů, nutných ke skladování potřebných záloh materiálu MNO (pokud nebude možné uložit je jako depozita v okruhových skladech) a k soustředění a kompletaci materiálu, určeného k odeslání frontu.** Veškeré ostatní zásoby materiálu, určeného pro potřebu teritoria, skladovat v okruhových skladech, při čemž počítat s jejich využitím i pro soustředování a kompletaci materiálu pro front. Z těchto funkcí ústředních a okruhových skladů vyplývají i zásady zásobovacího cyklu, podle kterých bude organizován přísun vojenského materiálu všem svazkům, útvarům a zařízením teritoria: výrobce — okruhový sklad — [kraji] — spotřebitel. V některých případech půjde přísun přímo cestou výrobce — spotřebitel, a to zpravidla u materiálu s velkým objemem spotřeby [LPH, APH].

Jednou ze zvláštností materiálního zabezpečení na teritoriu bude způsob zásobování některých zařízení, vytvářených pro vojenskou správu péči a prostředky civilních resortů (odsunové nemocnice MZd a stanice etapní služby). Materiální zabezpečení těchto zařízení budou organizovat příslušné územní orgány civilních resortů podle požadavků vojenské správy.

Kvalitativní změny v celkovém systému materiálního zabezpečení vojsk na teritoriu se projeví i některými zvláštnostmi u jednotlivých zásobovacích týlových služeb.

Zásobování PHM

Vzhledem k malým počtům motorové techniky u většiny útvarů a zařízení teritoria bude zásobování APHM zajišťovat civilní distribuční síť n. p. BENZINA, ze které bude převážná většina útvarů a zařízení odebírat potřebné APHM na blokové poukázky. Pouze část útvarů s velkou spotřebou (lpr, apr apod.) bude výhodné ponechat ve vojenské síti a zásobovat je z okruhových skladů. Pro případ narušení civilní distribuční sítě musí však

být připraveny vojenské okruhy převzít zásobování všech útvarů cestou vojenských skladů.

Při organizaci zásobování LPHM je nutno vycházet z některých zvláštností, které podstatně ovlivňují vlastní systém zásobování tímto materiálem. Jsou to zejména:

- velké objemy spotřeby LPH u jednotlivých leteckých útvarů,
- spotřebu nelze v současné době

uhradit domácí výrobou, takže valnou část je nutno dovážet (z SSSR, NDR),

— nutnost centrálně řídit využití železničních cisteren pro přísun LPH.

Z toho vyplývá, že **určujícím požadavkem pro stanovení systému zásobování je dodržet maximální efektivnost a hospodárnost v přísunovém cyklu, tj. určit nejkratší cestu přísunu výrobce (místo příjmu dovezeného materiálu) — spotřebitel jako zásadu.** Tento způsob přísunu může řídit centrálně pouze jeden orgán, kterému budou předkládány všechny po-

žadavky k zabezpečení jednotlivých svazků a útvarů. Z těchto hledisek je nevhodné organizovat zásobování spádovým systémem péčí vojenských okruhů, ponechávající ty by byly do určité míry zbytečným mezičlánkem mezi centrálním orgánem a armádou PVOS. Účelnější bude ponechat ve válce dosavadní mírový systém zásobování, tj. řídit zabezpečení LPHM na teritoriu MNO/SPHM cestou ústředních skladů i přes jeho některé nevýhody (zatěžování ústředního orgánu výkonnou funkcí).

Proviantní zásobování

Základním způsobem stravování všech příslušníků ozbrojených sil na teritoriu bude **naturální stravování**, které přísluší i civilním osobám, povoláním do armády na dočasnou výpomoc.

Velký počet hospodářsky nesamostatných (nevařících) útvarů a zařízení na teritoriu vyžaduje již v míru připravit organizaci jejich proviantního zabezpečení přidělením do stravovací péče nejbližších vařících útvarů. Tím dojde však k situaci, že některým útvarům bude přiděleno do péče několik zařízení, jejichž celkový počet bude činit v některých případech až 500 i více osob. Z tohoto hlediska bude třeba řešit personální a materiální vybavení vařících útvarů při stanovení jejich tabulkových počtů.

Zvýšené nároky na dokonalou přípravu organizace proviantního zásobování se projeví zavedením lístkového systému. Zejména pro zařízení a odloučené jednotky, jejichž příslušníci se budou stravovat v podnicích veřejného stravování, je nutné předem připravit potravinové lístky.

V důsledku hromadných jaderných

úderů nepřítel a rozsáhlých prostorů radioaktivního zamoření na teritoriu nutno předpokládat v některých místech dočasně narušení zásobování jak ozbrojených sil, tak civilního obyvatelstva. Pro tyto případy bude nezbytné zabezpečit okamžité stravování příslušníků armády i civilního obyvatelstva v postižených oblastech do té doby, než bude obnovena normální zásobovací síť. K těmto účelům jsou vytvořeny „výjezdní stravovací oddíly“ (VSO), jejichž úkolem bude zajistit dočasné stravování útvarů, zařízení i civilního obyvatelstva v místech narušení zásobování. Při stávajícím systému zásobování je neúčelnější podříditi VSO vojenským okruhům a stavět je na bázi okruhových proviantních skladů. Celkový počet VSO je obtížné v míru zdůvodnit válečnými potřebami teritoria, rámcově je však možno kalkulovat zhruba s jedním VSO na kraj.

Zásobování ostatním týlovým materiálem bude organizováno spádovým systémem v souladu s územním členěním teritoria a nebude ovlivňováno v podstatě žádnými zvláštnostmi.

B. ZDRAVOTNICKÉ A VETERINÁRNÍ ZABEZPEČENÍ

Zdravotnická služba na teritoriu plní dva základní úkoly:

1. včasně a zdrav. zabezpečení vojsk na teritoriu,

2. odsun a léčení raněných a nemocných příslušníků polních vojsk.

Zabezpečení těchto úkolů určuje funkční členění sil a prostředků zdravotnické služby a současně staví požadavky na její organizaci. Řízení a organizace zdrav. zabezpečení na teritoriu jsou do značné míry závislé na organizační struktuře civilního zdravotnictví (nejvíce ze všech týlových služeb), jelikož velkou část sil a prostředků vojenské zdravotnické služ-

by budou vytvářet a zabezpečovat územní orgány civilní zdrav. správy. Z toho důvodu je **nejúčelnější organizovat zdrav. zabezpečení spádovým systémem po kraji shodně s civilní územní organizací.**

Zdravotnickou službu na teritoriu řídí zdravotnická správa MNO cestou zdravotnických oddělení vojenských okruhů. S ohledem na plnění dvou uvedených základních funkcí je nutné, aby MNO řešilo přímo otázky, přesahující rámec územní působnosti vojenských okruhů. Bude to především:

— odsun raněných a nemocných z týlového pásma fronty na teritoriu,

— výzkum a vývoj v oblasti zdrav. služby,

— zajišťování léčiv pro potřeby polních vojsk i teritoria.

Výkonné orgány k zajišťování těchto úkolů je třeba ponechat v přímé podřízenosti MNO (stálé zdrav. vlaky, autobusové zdrav. prapory, VLVDÚ, VÜHEM, VZS, VS a další zařízení). Kromě toho zůstane v jeho přímé podřízenosti zdravotnická základna s funkcí ústředního skladu zdravotnického materiálu.

Zdravotnické oddělení okruhu řídí zdrav. zabezpečení na příslušném území cestou krajských orgánů pro řízení spádového území, jejichž funkci plní v každém kraji náčelník vojenské nemocnice. Z výkonných orgánů zůstávají v přímé podřízenosti VO okružové zdrav. sklady a hyg.-epid. oddíly.

Náčelník vojenské nemocnice odpovídá za zdravotnické zabezpečení vojsk v kraji a ve svém obvodu plní funkci náčelníka zdrav. služby svazku vůči všem útvarům a zařízením.

K plnění těchto úkolů má tyto orgány a zařízení:

— vojenská nemocnice se skupinou pro řízení spádového území,

— výjezdní oddíl vojenské nemocnice, určený především k likvidaci následků po hromadných úderech ZHN nepřítelů,

— skupiny pro zabezpečení přepravy krve,

— velitelství místního odsunového střediska, které řídí odsunové nemocnice MZd v kraji,

— odsunové nemocnice MZd, určené především k hospitalizaci raněných a nemocných příslušníků polních vojsk,

— vojenská lázeňská a rekreační zařízení v kraji, která mohou plnit funkci rehabilitačních ústavů (rehabilitačních oddělení VN) nebo pomocných vojenských nemocnic,

— etapní stanice zdravotnické pomoci, rozmístěné na vojenských automobilních silnicích v kraji.

Zásobovací bázi pro zdrav. zásobování v kraji je zdrav. sklad (lékárna), který je součástí vojenské nemocnice.

Funkční určení jednotlivých nemocničních zařízení v kraji (VN pro zabezpečení vojsk teritoria, ON MZd pro zabezpečení vojsk frontu, odsunutých na státní území) nelze chápat jako neměnnou zásadu. Všechna nemocniční zařízení musí být využita podle konkrétní situace, tj. **v některých případech budou ranění a nemocní příslušníci teritoria odsunováni**

i do ON MZd a naopak VN bude přijímat raněné, přisunuté z frontu (např. výkonové letce a specialisty některých druhů vojsk).

I při vysoké účelnosti organizace zdravotnického zabezpečení teritoria, má tento systém některé nedostatky, např.:

— ve funkci náčelníka vojenské nemocnice se slučuje řídicí i výkonná funkce zdravotnické služby v kraji. Náčelník VN bezprostředně řídí činnost výkonného orgánu (léčebná báze — VN) a současně plní funkci řídicího orgánu (náčelníka zdrav. služby kraje). Tento stav podstatně oslabuje účinnost řízení zdravotnické služby jako celku;

— dochází ke komplikacím ve vztazích mezi orgány zdrav. služby a ostatními vojenskými i civilními orgány kraje v důsledku sloučení výkonné a řídicí funkce u vojenské nemocnice;

— vznikají neúměrně vysoké nároky na operativnost řídicí činnosti zdravotnických oddělení vojenských okruhů. Toto by se projevovalo především v řízení velitelství MOS, které náčelníky VN značně zatěžuje a v mnohých případech by bylo nutné, aby jejich činnost řídilo přímo zdravotnické oddělení vojenského okruhu;

— řídicí funkce z místa VN bude narážet na vážné obtíže v otázkách spojení a tím i přehledu o zdravotnické situaci útvarů v kraji.

Ke zkvalitnění činnosti zdravotnické služby z hlediska uvedených nedostatků by bylo možno vytvořit samostatné řídicí orgány v krajích. V podstatě to znamená **z dosavadních skupin pro řízení spádového území u VN vytvořit samostatný „štáb zdravotnické služby kraje“, na který přenést v plném rozsahu řídicí funkci náčelníka VN a podřídit mu všechny výkonné orgány a zařízení v kraji.** S přihlédnutím k možnostem spojení bylo by nejvýhodnější dislokovat tento štáb v místě KVS, která bude mít s velitelstvím VO rádiové a radiodálnopisné spojení, zatímco s VN bude pouze linkové, často narušené spojení. Pro tuto dislokaci hovoří dále skutečnost, že „štáb ZS kraje“ musí kromě řízení podřízených orgánů udržovat stálý styk s krajskými vojenskými i civilními orgány (komise obrany kraje, KVS, KSVD, štáb CO kraje, KNV, KÚNZ), jež budou převážně dislokovány v místě KVS nebo nejbližším okolí.

Při této úvaze však vzniká problém v tom, že vytvořením „štábu zdravotnické služby kraje“ zůstává velitelství MOS (při podřízení štábu ZS) v oblasti řízení

odsunových nemocnic MZd mezičlánkem, který na tomto stupni velení není výhodný. Neúčelnost velitelství MOS jako mezičlánku je znásobena ještě skutečností, že využití ON MZd musí soustavně ovlivňovat direktivními pokyny MNO a VO. Z těchto důvodů je třeba zvážit, zda by nebylo účelné zrušit velitelství MOS jako samostatný orgán a sloučit jej se „štábem zdrav. služby kraje“ jako jeho oddělení pro řízení ON MZd. Při tom opět se ukazuje výhoda tohoto řešení především z hlediska přímého spojení s VO i s ostatními orgány kraje.

Při posuzování jednotlivých úkolů v oblasti zdravotnického zabezpečení teritoria vypukuje do popředí otázka dokonalé a nepřetržité znalosti zdravotnické situace orgány zdrav. služby na všech stupních velení. S tím úzce souvisí otázka znalostí radiační situace a jejího soustavného vyhodnocování.

Řízení a organizace veterinárního zabezpečení na teritoriu musí zabezpečovat tyto hlavní úkoly:

1. Veterinární dohled na zásobování vojsk masem, potravinami a surovinami živočišného původu a krmivy s cílem předcházet vzniku alimentárních infekcí a intoxikací, které mohou ohrozit bojeschopnost vojsk.

C. ŘÍZENÍ A ORGANIZACE OPRAVÁRENSKÉ SLUŽBY

Organizace opravárenské služby v oblasti týlu musí zabezpečit kvalitní opravy poškozené týlové techniky všech teritoriálních svazků, útvarů a zařízení, opravy týlové techniky, odsunuté na teritorium z frontu s cílem co nejrychlejšího jejího navrácení bojujícím vojskům.

Vzhledem k nízkým počtům týlové techniky u teritoriálních útvarů a zařízení je nejvýhodnější centralizovat opravy do ústředních opravárenských zařízení; běžné a střední opravy organizovat v příslušných okružových skladech, ve kterých k tomuto účelu vyčlenit potřebné síly a prostředky. Všechny generální opravy bud zadávat příslušným civilním závodům anebo ústředním opravárenským zařízením vojenské správy.

Nízké počty týlové techniky na teritoriu a skutečnost, že z frontu bude odsunována k opravám pouze složitá a funkčně důležitá technika (silniční technika, složitější technika PHM, polní pece, polní kuchyně, složitá zdrav. technika apod.) potvrzují, že zřizovat samostatné ústřední opravny pro jednotlivé druhy je

2. Veterinární protiepidiotická péče, která zahrnuje prevenci a profylaxi infekčních nemocí zvířat, vyhledávání a likvidace ohnisek nákaz s hlavním důrazem na nemoci zvířat, které jsou přenosné na člověka, s cílem zabránit zavlečení těchto onemocnění do vojsk a nepřipustit šíření infekčních nemocí zvířat vojsky.

3. Veterinární péče o zvířata vojenské správy, tj. služební zvířata, zvířata pomocných zemědělských hospodářství útvarů a vojenských lesů a statků. Tato péče zahrnuje dohled na ustájení, krmení a ošetřování zvířat, odbornou pomoc, léčení a hospitalizaci nemocných a raněných zvířat.

4. Školení a výcvik veterinárního personálu, zvyšování odborných a vojenských znalostí veterinárních lékařů, veterinárních techniků a školení laiků (ošetřovatelů zvířat, psůvodů apod.).

Ke splnění těchto úkolů je třeba na jednotlivých stupních územních orgánů vojenské správy vytvořit veterinární orgány a řídit je veterinární skupinou (oddělením) MNO. (U velitelství VO veterinární skupinu, při KVS nebo štábech zdrav. služby krajů veterinární důstojníky). Jejich činnost bude závislá na těsné spolupráci s územními orgány civilní veterinární služby.

naprosto neefektivní a že bude účelnější mít na teritoriu pouze jeden opravárenský závod k opravám veškeré týlové techniky. Skutečnost, že velkou část týlové techniky bude opravovat civilní opravárenské zařízení, toto řešení jen opodstatňuje.

Zásadní rozdíl proti mírovému systému bude v oblasti plánování oprav. Zatímco v míru je základem dlouhodobý plán, sestavovaný na podkladě požadavků útvarů a svazků, ve válce bude jakkoli dlouhodobé plánování těžko realizovatelné. Nejúčelnější bude organizovat činnost opravárenských zařízení na podkladě krátkodobých plánů, operativně upřesňovaných podle konkrétní situace a skutečných potřeb. Zásadou musí být opravovat techniku pro potřeby polních vojsk v prvním pořadí.

Výstrojní opravárenskou službu, organizovanou spádovým systémem budou řídit vojenské okruhy. Jím budou podřízeny všechny výstrojní opravy v příslušném územním obvodu.

D. ORGANIZACE OBRANY A OCHRANY TÝLU

Obrana a ochrana týlu je součástí celkového systému obrany a ochrany teritoria a v žádném případě není možno chápat ji odděleně. Proto při řešení těchto otázek není správné specifikovat v podmínkách teritoria obranu a ochranu týlu jako samostatnou oblast problémů, řešených týlovými orgány teritoria, ale je třeba z hlediska týlu řešit pouze podíl jeho orgánů na zabezpečení obrany a ochrany teritoria jako celku.

Pod pojmem obrany a ochrany teritoria zahrnujeme tyto otázky:

- ochrana proti účinkům ZHN a likvidace následků napadení teritoria ZHN nepřítel, — ochrana a obrana závodů, objektů a zařízení,

- likvidace nepokojů vyvolaných reakčními živly, — likvidace vzdušných výsadků, — protivzdušná obrana teritoria.

Týlové orgány se budou bezprostředně podílet na organizaci ochrany proti ZHN a likvidaci jejich následků.

Ve spolupráci s ostatními složkami armády i civilní obrany budou plnit tyto úkoly:

- uvědomovat přesunující se vojska o radiální situaci na teritoriu,

- poskytovat zdravotnickou pomoc a odsunovat postižené osoby,

- poskytovat pomoc při dezinfekci a hygienické očištění osob, při všeobecné evakuaci obyvatelstva, obyvatelstvu postiženému nepřátelskými vzdušnými útoky na úseku materiálního zabezpečení,

- vést přehled o možnostech využití vodních zdrojů pro potřeby vojsk na teritoriu (na základě podkladů získaných od orgánů CO).

Tento nástin úkolů ukazuje, že rozhodující účast na jejich plnění budou mít orgány zdravotnické služby a vojenské dopravy. Proto je třeba již v míru věnovat maximální pozornost přípravě těchto

týlových jednotek a zařízení, které jsou k těmto účelům funkčně předurčeny.

Jediný úkol, který kromě přímé obrany a ochrany TÚZ musí týlové orgány teritoria řešit ve své vlastní kompetenci v plném rozsahu, je organizace obrany a střežení vojenských transportů s důrazem na týlové převozy. I když tento problém spadá spíše do otázek zabezpečení vojenské dopravy, bude účelné uvést jej v této stati, jelikož se na něm musí podílet kromě orgánů vojenské dopravy i materiální funkcionáři jednotlivých zásobovacích služeb.

Ochrana střežení týlových transportů zabezpečují stále strážní jednotky, které budou podle potřeby vysílány jako doprovod jednotlivých transportů. Organizačně je možno členit tyto jednotky z hlediska jejich podřízenosti ve 2 variantách:

- roty (čtyři) pro střežení transportů jako součást ústředních (okružových) skladů,

- roty pro střežení transportů při jednotlivých KSVD.

Při první variantě je výhodou možnost všestranného využití těchto jednotek při nakládání materiálu ve skladech i k jejich střežení. Na druhé straně však jejich funkční využití bude narážet na řadu obtíží (velká část transportů bude instradována přímo z výrobních závodů, v jednotlivých transportech bude více druhů materiálu, minimální možnosti využití doprovodných jednotek při jejich zpátečních cestách do skladů apod.).

Druhá varianta dává široké možnosti co nejeefektivnějšího využití strážních jednotek pro potřeby vojenské dopravy, zejména centrální řízení jejich nasazování cestou dispečerských stanovišť vojenské dopravy v souladu s potřebami realizace dopravního plánu.

Hodnocení obou variant ukazuje, že výhodnější je podříditi jednotky pro střežení transportů jednotlivým KSVD při dodržení zásady jejich centrálního řízení.

E. SOUČINNOST TÝLOVÝCH ORGÁNŮ TERITORIA S CIVILNÍMI ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY

Z rozboru všech oblastí týlového zabezpečení teritoria vyplývá, že činnost týlových orgánů na všech stupních vedení je v porovnání s mírovými podmínkami charakterizována daleko užší spoluprací s civilními orgány státní správy.

Bez dokonalé koordinace činnosti všech složek správy teritoria nemohl by být plnit dané úkoly. Proto bude účelné sebrat některé zásady této součinnosti v samostatné stati.

Na úzké součinnosti jednotlivých

ústředních orgánů se v plném rozsahu bude podílet MNO/HT. Bude spolupracovat především s orgány ministerstev vnitřní, dopravy, zdravotnictví, chemického průmyslu, vnitřního obchodu, potravinářského průmyslu, se Státní plánovací komisí a podle potřeby i s některými dalšími ústředními úřady. Vzhledem k územní izolovanosti MNO od míst dislokace ostatních ústředních orgánů **bude nutné zabezpečovat součinnost vyčleněním stálých styčných skupin**, protože po hromadném úderu nelze počítat se zabezpečením styku jen technickými pojítky. Organizace a úkoly styčných skupin bude nutno stanovit již v míru a ve válce jejich působnost a složení podle potřeby upravovat.

Nejsložitější problematika v organizaci součinnosti s civilními orgány bude na stupni velitelství vojenského okruhu, protože vojenský okruh jako územní orgán nemá odpovídajícího partnera ve struktuře územního členění civilní správy teritoria. Při zajišťování jednotlivých úkolů ve svém obvodu bude spolupracovat s územními orgány jednotlivých krajů (na Slovensku i s orgány SNR) a v některých případech i s ústředními civilními orgány. Hlavní formou součin-

nosti týlových orgánů VO bude její řízení cestou jednotlivých týlových orgánů v krajích. Tyto okolnosti ukazují, že nebude účelné a v některých případech ani možné, aby štáb týlu VO vytvářel stálé styčné skupiny s předem vymezenou působností, ale operativně řešil součinnostní úkoly podle konkrétní situace a k tomu již v míru zpracoval podrobný výčet součinnostních otázek a připravil možnou metodiku jejich řešení.

Na úrovni krajských orgánů vojenské i civilní správy teritoria bude jejich vzájemná spolupráce základním úkolem při zajišťování cílevědomé činnosti ozbrojených sil a národního hospodářství. V oblasti týlu budou to především orgány KSVD, VN a velitelství místních odsunových středisek, které by jednotlivé úkoly bez dokonalé a nepřetržité součinnosti s příslušnými civilními orgány prakticky splnit nemohly. Na tomto stupni nelze v žádném případě omezovat vzájemnou spolupráci na vytvoření a činnost styčných skupin, jelikož se na ní musí bezprostředně podílet všichni funkcionáři příslušných štábů. Jednotlivé součinnostní úkoly je nutno zakotvit přímo do působnosti příslušných štábů a rozpracovat konkrétní metodiku jejich plnění.